

YTTRANDE

Datum

Dnr

2022/3838

Gällivare tingsrätt
gallivare.tingsratt@dom.se

Mål nr T 335-22; [REDACTED] ./.. staten genom Justitiekanslern

Staten gör gällande att 31–34 §§ rennäringslagen ska tillämpas

- 1 Staten har tidigare i detta mål uttalat att staten, om tingsrätten skulle finna att samebyn har en på urminnes hävd grundad exklusiv rätt att i förhållande till staten upplåta jakt och fiske, inte gör gällande att 31–34 §§ rennäringslagen (1971:437) utgör hinder mot att bifalla samebyns talan.
- 2 Av 31 § rennäringslagen följer att varken en sameby eller en medlem i en sameby får upplåta rättighet som ingår i renskötselrätten. Rätten till jakt och fiske ingår i renskötselrätten. Varken en sameby eller en medlem i en sameby får alltså enligt bestämmelsen upplåta rätten till jakt och fiske. I 32–34 §§ finns särskilda bestämmelser om nyttjanderättsupplåtelser på renbetesfjällen och på sådan kronomark som står under statens omedelbara disposition. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (länsstyrelsen) beslutar om upplåtelse av nyttjanderätt på dessa marker.
- 3 Staten har nu funnit anledning att ompröva sitt ställningstagande och gör gällande att 31–34 §§ rennäringslagen utgör hinder mot att bifalla samebyns talan även om det skulle anses visat att samebyn har en på urminnes hävd grundad ensamrätt att upplåta jakt och fiske på sitt område.
- 4 Den ändrade inställningen grundar sig på att nuvarande justitiekansler gör en annan bedömning än tidigare i fråga om vilka invändningar som bör göras i målet. Staten beklagar att den nu aktuella invändningen framförs först vid denna tidpunkt i rättegången.
- 5 Rennäringslagens upplåtelsebestämmelser är klara och entydiga. Däremot råder en viss osäkerhet om hur bestämmelserna förhåller sig till grundlagsreglerna om skydd mot diskriminering och egendomsskydd. Det kan nämligen hävdas att upplåtelsebestämmelserna står i strid med detta skydd. Staten vill därför redan nu redovisa sin bedömning av dessa frågor. Som framgår nedan anser staten inte att dessa grundlagsregler hindrar att rennäringslagens upplåtelsebestämmelser tillämpas. Frågan om rennäringslagens förhållande till grundlagsregleringen är enligt statens mening av sådan vikt att den under alla förhållanden bör prövas i domstol.

Upplåtelsereglerna strider inte mot diskrimineringsförbudet

- 6 Enligt staten står rennäringslagens upplåtelseregler inte i strid med diskrimineringsförbudet i 2 kap. 12 § regeringsformen. Reglerna innebär alltså inte att någon missgynnas därför att han eller hon tillhör en minoritet med hänsyn till etniskt ursprung. Detta gäller även om en sameby skulle anses ha en på urminnes hävd grundad ensamrätt att upplåta jakt och fiske.

En liknande diskrimineringsprövning har gjorts i "Skattefjällsdomen" NJA 1981 s. 1

- 7 Inledningsvis konstateras att frågan om rennäringslagens upplåtelseregler står i strid med diskrimineringsförbudet redan har prövats av Högsta domstolen. I Skattefjällsdomen kom Högsta domstolen fram till att upplåtelsereglerna inte stod i strid med regeringsformens diskrimineringsförbud. Även om utgångspunkterna för prövningen delvis var annorlunda i den domen jämfört med vad som nu är aktuellt har avgörandet väsentlig betydelse för prövningen i detta mål.
- 8 I Skattefjällsdomen uttalar Högsta domstolen bl.a. följande. Upplåtelsereglerna utgör ett led i en omfattande lagreglering som rör de renskötande samerna och deras näringsutövning. Lagstiftningen tillförsäkrar denna grupp medborgare speciella befogenheter och särskilt skydd och lagfäster deras rättigheter över vidsträckta områden i statens ägo. I allt väsentligt är det alltså fråga om en för den berörda gruppen *positiv särbehandling*. Det utesluter i och för sig inte att lagens reglering av upplåtelseätten skulle kunna anses diskriminerande.
- 9 Högsta domstolen konstaterar vidare att det vid prövningen av diskrimineringsfrågan är av särskild betydelse vad förarbetena upplyser om rennäringslagens bakgrund och syftet med upplåtelsereglerna. I den delen betonas att lagstiftaren framhållit att det är ett angeläget intresse från såväl rennäringens som från samhällets synpunkt att skapa förutsättningar för en *effektivare och mera lönsam renskötsel*. Domstolen framhåller även att lagstiftaren sett det som ett samhällsintresse att *rennäringens lönsamhet förbättras* eftersom rennäringen är en förutsättning för *bevarandet av den samiska kulturen*.
- 10 Därutöver betonar Högsta domstolen att det i förarbetena också framträder en strävan att tillgodose vissa andra intressen. Lagstiftaren har velat främja även *andra befolkningsgruppers behov* av att utnyttja de vidsträckta fjälltrakterna både i förvärvssyfte och för fritidsändamål. Det är detta önskemål jämte intresset att *främja en god jakt- och fiskevård* som utgör skäl för en statlig förvaltning av jakt- och fiskeupplåtelseerna.
- 11 Högsta domstolen framhåller att regleringen av upplåtelseätten bygger på en avvägning mellan delvis motstridiga intressen och att det saknas varje stöd för att denna avvägning skulle ha påverkats av någon nedvärderande inställning till samerna som folkgrupp. Slutsatsen av dom-

stolens resonemang är att rennäringslagens upplåtelseregler inte står i strid med diskrimineringsförbudet i regeringsformen.¹

- 12 Justitierådet Bertil Bengtsson var skiljaktig i fråga om domens motivering och ansåg att det fanns *goda skäl* för att anse det som en otillåten diskriminering att lagen var utformad på aktuellt sätt.² Hans slutsats var att rennäringslagens bestämmelser om jakt- och fiskerätt *i vart fall* inte kunde betraktas som uppenbart grundlagsstridiga.³ I den skiljaktiga meningen lyfte han också fram att hans synsätt *inte är det enda som kan anläggas på rennäringslagens regler*. Det kan noteras att Bertil Bengtsson därefter har utvecklat sin syn på frågan i olika publikationer.

Diskrimineringsprövningen i "Girjasdomen" NJA 2020 s. 3

- 13 I Girjasdomen kom Högsta domstolen fram till bl.a. att upplåtelsereglerna i 31–34 §§ rennäringslagen behandlar vad som enligt lagen utgör statens egna rättigheter. Under sådana förhållanden ansåg Högsta domstolen att upplåtelsereglerna inte innefattade ett sådant missgynnande som avses i 2 kap. 12 § regeringsformen.⁴ Det bör dock noteras att diskrimineringsprövningen i Girjasdomen gjordes utifrån andra utgångspunkter än prövningen i Skattefjällsdomen. I Girjasålet avstod dessutom staten från att åberopa tillämpning av 31–34 §§ rennäringslagen om samebyn ansågs inneha en ensamrätt att upplåta jakt och fiske, vilket är den ståndpunkt som staten tidigare haft i det nu aktuella målet.

Bedömning i detta fall

- 14 Enligt statens uppfattning äger Högsta domstolens resonemang i Skattefjällsdomen alltså giltighet. I det målet kom Högsta domstolen fram till att rennäringslagens upplåtelseregler inte är diskriminerande. Bedömningen har inte underkänts i senare praxis. Att det s.k. uppenbarhetsrekvisitetet i 11 kap. 14 § regeringsformen har utmönstrats saknar betydelse eftersom domstolens majoritet fann att upplåtelsereglerna inte var grundlagsstridiga och således inte behövde komma in på frågan om uppenbar grundlagsstridighet. Staten kommer i det följande att utveckla varför upplåtelsereglerna inte är diskriminerande och att det inte heller i förevarande mål finns skäl att åsidosätta dessa.
- 15 Vid diskrimineringsprövningen är det av stor betydelse att rennäringslagens upplåtelseregler utgör del av en sammanhängande lagstiftning som i allt väsentligt positivt särbehandlar samer och syftar till att främja samisk kultur och näringsutövning. Regeln att enbart den som är medlem i en sameby får utöva renskötselrätten är ett exempel på sådan positiv särbehandling. Av stor betydelse vid diskrimineringsprövningen är även att

¹ Skattefjällsdomen s. 247 och 248.

² Skattefjällsdomen s. 249–253.

³ Jfr 11 kap. 14 § regeringsformen i dess lydelse före den 1 januari 2011 av vilken det framgick att domstol fick underlåta att tillämpa en föreskrift endast om denna *uppenbart* stod i strid med grundlag eller annan överordnad författning.

⁴ Girjasdomen p. 119–123.

rätten till jakt och fiske ingår i renskötselrätten. Rätten till jakt och fiske är alltså accessorisk till renskötselrätten. Mot denna bakgrund kan inte diskrimineringsprövningen göras utan att utformningen av rennäringslagstiftningen som helhet beaktas. Det förhållandet att lagstiftningen som helhet positivt särbehandlar samer samt syftar till att främja samisk kultur och näringsutövning talar emot att regleringen innebär att den samiska gruppen missgynnas, även om det, som Högsta domstolen fann i Skattefjällsmålet, inte kan uteslutas att diskriminering kan förekomma inom ramen för en i huvudsak gynnande reglering. Som framgår nedan anser staten att det inte är fallet avseende rennäringslagen.

- 16 I förarbetena till rennäringslagstiftningen har det framhållits att lagens upplåtelseregler avser att främja även andra befolkningsgruppers behov att utnyttja de vidsträckta fjälltrakterna. Utöver allmänhetens nyttjande främjar reglerna det behov som finns bland t.ex. tornedalingar och samer som inte är medlemmar i samebyar. Lagstiftningen främjar alltså sådana intressen som avses i målsättningsstadgandet i 1 kap. 2 § sjätte stycket regeringsformen. Enligt stadgandet ska både det samiska folkets och andra etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv främjas. Detta innebär att det finns objektivt godtagbara skäl för nuvarande reglering.
- 17 Vidare framhålls i förarbetena att intresset att främja en god jakt- och fiskevård utgör skäl för utformningen av upplåtelsereglererna. Den svenska staten har ett ansvar för våra gemensamma naturresurser och den biologiska mångfalden.⁵ I fjällområdet finns starkt hotade arter som kräver särskilt skydd och särskilt skyddsvärda vatten. Fjällmiljön är även rent allmänt känslig när det gäller bevarande av vilt- och fiskresurser. Eftersom staten har det övergripande miljöansvaret är en statlig förvaltning av jakt- och fiskeupplåtelse motiverad. Det finns alltså även i detta avseende objektivt godtagbara skäl för nuvarande reglering.
- 18 Vid diskrimineringsprövningen är det även av betydelse att rennäringslagens regler inte enbart balanserar samers intressen i förhållande till andra grupper, utan även renägande samers intressen gentemot andra samers. Frågan om rennäringslagens upplåtelseregler innebär ett missgynnande på grund av etnisk tillhörighet är därmed mer komplex än ett enkelt konstaterande att samebyarna regleras på ett särskilt sätt.
- 19 Sammanfattningsvis talar den omständigheten att rennäringslagstiftningen som helhet positivt särbehandlar samer samt syftar till att främja samisk kultur och näringsutövning emot att gällande reglering är *missgynnande* på sätt som avses i 2 kap. 12 § regeringsformen.
- 20 Om regleringen av någon anledning skulle anses missgynnande finns det vidare objektivt godtagbara skäl för nuvarande ordning. Regleringen

⁵ De av riksdagen fastställda miljömålen är vägledande för samhällets miljöarbete. I 1 kap. 2 § tredje stycket regeringsformen anges att det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Vidare är Sverige bundet av EU-rättens krav och andra internationella överenskommelser på miljöområdet.

missgynnar alltså inte någon *på grund av att han eller hon är av samiskt ursprung*. I stället är regleringen resultatet av att de ovan nämnda godtagbara skälen behövt tillgodoses. Det är vid denna bedömning av betydelse att rennäringslagstiftningen som helhet positivt särbehandlar sames.

- 21 Staten vill också framhålla att det förstås är unikt att en viss näringsrättslig reglering avser verksamhet som enbart får utövas av en specifik minoritetsgrupp. Detta innebär dock inte att staten är förhindrad att reglera den aktuella näringsverksamheten på ett ändamålsenligt sätt när det finns objektivt godtagbara skäl för det. Enligt statens uppfattning är nuvarande regler ändamålsenliga och det finns, som ovan angetts, objektivt godtagbara skäl för den ordning som rennäringslagen anger.

Upplåtelsereglerna är förenliga med egendomsskyddet

- 22 Enligt staten står rennäringslagens upplåtelseregler inte heller i strid med egendomsskyddet i 2 kap. 15 § regeringsformen. Regleringen innebär i och för sig att det allmänna inskränkt användningen av mark (rådighetsinskränkning). Inskränkningen krävs dock för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Vidare är samebyn tillförsäkrad ersättning för inskränkningen enligt grunder som anges i lag.

Rättsliga utgångspunkter

- 23 Renskötselrätten grundas på urminnes hävd.⁶ I Skattefjällsdomen uttalade Högsta domstolen att renskötselrätten omfattas av regeringsformens regler om egendomsskydd och – på samma sätt som äganderätten – är skyddad mot tvångsförfoganden utan ersättning.⁷
- 24 Egendomsskyddet regleras i 2 kap. 15 § regeringsformen. Av bestämmelsens första stycke följer att vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen.
- 25 Regleringen ger alltså skydd mot två typer av ingrepp i äganderätten. Den första typen omfattar fall där någon tvingas *avstå egendom genom expropriation eller annat sådant förfogande*. Med uttrycket avses att en förmögenhetsrätt, dvs. en äganderätt eller annan rätt med ekonomiskt värde, tvångsvis överförs eller tas i anspråk.⁸ Den andra typen av ingrepp är sådana som innebär att det allmänna *inskränker användningen av mark och byggnad* (rådighetsinskränkningar). Som exempel på rådighetsinskränkningar nämns i förarbetena byggnadsförbud,

⁶ Se 1 § andra stycket rennäringslagen.

⁷ Skattefjällsdomen s. 248. Högsta domstolen bekräftade i Girjasdomen att renskötselrätten omfattas i av egendomsskyddet i 2 kap. 15 § regeringsformen, se p. 117 i domen.

⁸ Eka m.fl., Regeringsformen med kommentarer, 2 uppl., s. 147.

användningsförbud, åtgärder enligt skogsvårdslagen, strandskyddsförordnanden och beslut om naturreservat.⁹

- 26 Egendomsskyddet är inte absolut. Inskränkningar får, som ovan angetts, ske när det krävs för att tillgodose *angelägna allmänna intressen*. I förarbetena till bestämmelsen om eigendomsskydd anges att det inte är möjligt att i detalj beskriva den närmare innebörden av detta begrepp. Det som i första hand avses med begreppet är intresset av att kunna tillgodose allmänhetens berättigade krav på en god miljö och möjligheterna att kunna bevara och skydda områden som är av särskild betydelse från naturvårdssynpunkt, liksom intresset av att kunna ge allmänheten tillgång till naturen för rekreation och friluftsliv. Vad som är ett angeläget allmänt intresse måste enligt förarbetena till slut i viss mån bli föremål för en politisk värdering där hänsyn då även måste tas till vad som är godtagbart från rättssäkerhetssynpunkt i ett modernt och demokratiskt samhälle.¹⁰
- 27 En slutlig prövning av vad som utgör ett angeläget allmänt intresse får göras i det enskilda fallet, inom ramen för en proportionalitetsbedömning där den enskildes och det allmänna intresse ställs mot varandra. Proportionalitetsbedömningen innefattar tre led. För det första prövas om det aktuella ingreppet är ägnat att tillgodose det avsedda ändamålet (ändamålsenlighet). För det andra prövas om det ändamålsenliga ingreppet är nödvändigt för att uppnå det avsedda ändamålet eller om det finns likvärdiga, mindre ingripande, alternativ (nödvändighet). Slutligen prövas om det ändamålsenliga och nödvändiga ingreppet ger det allmänna en fördel som står i rimlig proportion till den skada som ingreppet förorsakar den enskilde (proportionalitet i strikt mening).
- 28 I 2 kap. 15 § andra stycket regeringsformen regleras rätten till ersättning vid ingrepp i den enskildes äganderätt. Den som genom expropriation eller något annat sådant förfogande tvingas avstå sin eigendom ska vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten. Ersättning ska även utgå vid rådhetsinskränkning under förutsättning att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Ersättningen ska bestämmas enligt grunder som anges i lag. Av lagtexten följer således att ”full ersättning” inte behöver utgå vid rådhetsinskränkningar.
- Bedömning i detta fall*
- 29 Som ovan angetts omfattas renskötselrätten av bestämmelsen om eigendomsskydd i 2 kap. 15 § regeringsformen. Högsta domstolen har dock inte prövat frågan om rennäringslagens upplåtelseregler är förenliga med nämnda bestämmelse. Staten anser att upplåtelsereglerna är förenliga

⁹ Prop. 1993/94:117 s. 49.

¹⁰ Prop. 1993/94:117 s. 48.

med egendomsskyddet och kommer i det följande att redovisa sin bedömning.

- 30 Den första frågan är om upplåtelsereglerna innebär att samebyn tvingats avstå sin egendom genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller om reglerna innebär att det allmänna inskränkt användningen av mark. Bedömningen försvåras av att renskötselrätten är en unik rättighet (*sui generis*) som inte har någon direkt motsvarighet i annan lagstiftning. Det är därför lämpligast att frågan prövas med utgångspunkt i ordalydelsen av 2 kap. 15 § regeringsformen och med beaktande av upplåtelsereglernas faktiska innebörd.
- 31 Det kan inledningsvis konstateras att det inte är fråga om ett ingrepp som faller in under expropriationslagens (1972:719) tillämpningsområde eller rennäringslagens bestämmelser om expropriation.¹¹
- 32 Av betydelse är vidare om samebyn, i enlighet med ordalydelsen av 2 kap. 15 § regeringsformen, tvingats *avstå sin egendom* genom upplåtelsereglerna. Vid bedömningen bör följande omständigheter beaktas. Upplåtelsereglerna innebär inte att rätten till jakt och fiske har fråntagits samebyn. De innebär i stället samebyn har rätt att utöva jakt och fiske, men att staten förvaltar den del av rätten som avser upplåtelse. Samebyn har vidare inte fråntagits rätten att löpande få ersättning för upplåtelser. Mot denna bakgrund menar staten att samebyn inte tvingats avstå sin egendom på sätt som avses i den aktuella bestämmelsen.
- 33 Att betrakta upplåtelsereglerna som en inskränkning av användningen av mark – dvs. som en rådighetsinskränkning – framstår därmed som mest förenligt med upplåtelsebestämmelsernas faktiska innebörd och regeringsformens lydelse. Reglerna innebär som framgått att samebyn behåller rätten till jakt och fiske för de egna medlemmarnas del, men att en del av rättigheten – den som avser upplåtelse till andra – förvaltas av staten. Som jämförelse kan nämnas att byggnads- och användningsförbud i förarbetena anges som exempel på rådighetsinskränkningar. Mot den bakgrunden bör ingreppet rimligen betraktas som en rådighetsinskränkning snarare än som att samebyn tvingats avstå sin egendom till det allmänna. I det sammanhanget bör också uppmärksammas att regleringen inte innebär att någon annan får den skyddade egendomen, vilket ytterligare förstärker slutsatsen att det inte är fråga om ett expropriationsliknande ingrepp eftersom grundlagstexten uttryckligen kräver att en sådan överföring sker.¹² Staten gör därför bedömningen att upplåtelsereglerna innebär en rådighetsinskränkning på sätt som avses i 2 kap. 15 § regeringsformen.

¹¹ Se 26–29 §§ rennäringslagen.

¹² Jfr NJA 1992 s. 337. Notera att dagens lydelse av bestämmelsen är annorlunda än den som gällde vid tiden för Högsta domstolens prövning i detta fall, formuleringen om ”till det allmänna eller till någon enskild” infördes i bestämmelsen i samband med grundlagsreformen 1994.

- 34 Den andra frågan är om rådighetsinskränkningen krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Som ovan redovisats är ett centralt ändamål bakom regleringen att främja även andra befolkningsgruppers behov av att utnyttja de vidsträckta fjälltrakterna både i förvärvssyfte och för fritidsändamål. Utöver allmänhetens nyttjande främjar reglerna det behov som finns bland t.ex. tornedalingar och samer som inte är medlemmar i samebyar. Vidare har staten redovisat att ett annat centralt ändamål är intresset att främja en god jakt- och fiskevård. Eftersom staten har det övergripande miljöansvaret finns goda skäl för en statlig förvaltning av jakt- och fiskeupplåtelseerna. En utförligare redogörelse för dessa ändamål görs i samband med diskrimineringsprövningen i ovanstående avsnitt. Ändamålen ligger vidare i linje med den exemplifiering som görs i förarbetena av vilka intressen som kan utgöra angelägna allmänna intressen.¹³ Statens bedömning är därför att ändamålen utgör sådana angelägna allmänna intressen som avses i 2 kap. 15 § regeringsformen.
- 35 En förutsättning för att den aktuella regleringen ska anses förenlig med egendomsskyddet är vidare att den är proportionerlig. Upplåtelsereglererna är ägnade att tillgodose de avsedda ändamålen om hänsyn till alla berörda gruppers intresse av tillgång till naturresurser m.m. i fjällvärlden och det allmänna intresset av god jakt- och fiskevård. Den statliga förvaltningen av jakt- och fiskeupplåtelser bedöms vidare vara nödvändig för att uppnå de avsedda ändamålen; något mindre ingripande sätt att ordna förvaltningen på som samtidigt kan garantera att ändamålen nås är nämligen svårt att tänka sig. De fördelar som ingreppet medför för de allmänna intressena står vidare i rimlig proportion till den olägenhet som ingreppet förorsakar samebyn. Redan omständigheten att samebyn löpande har rätt till ersättning talar vidare för att regleringen är proportionerlig. I samma riktning talar regleringen om att upplåtelse inte får ske om någon olägenhet av betydelse uppkommer för rennärningen samt att samebyn har rätt att överklaga upplåtelsebeslut.¹⁴
- 36 Staten gör alltså bedömningen att upplåtelsereglererna krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen och att de är proportionerliga.
- 37 Den sista frågan är om samebyn är tillförsäkrad ersättning för inskränkningen enligt grunder som anges i lag. Eftersom det inte är fråga om expropriation eller något annat sådant förfogande där någon tvingats avstå sin egendom krävs inte att det är fråga om *full ersättning*.¹⁵
- 38 Av rennäringslagen följer att upplåtelser avseende bl.a. jakt och fiske som utgångspunkt ska ske mot avgift. Denna ska tillfalla till hälften Samefonden, vars medel ska bidra till att främja och stödja bl.a. rennärningen, och till hälften den sameby som berörs av upplåtelsen.¹⁶

¹³ Prop. 1993/94:117 s. 48.

¹⁴ Se 3 § första stycket 1 rennäringsförordningen (1993:384) och 99 § tredje stycket rennäringslagen.

¹⁵ Se 2 kap. 15 § andra stycket andra meningen regeringsformen.

¹⁶ Se 34 § rennäringslagen samt 6 och 16 §§ rennäringsförordningen. Länsstyrelsen får för denna typ av upplåtelser också ta ut en avgift för administrationen av den enskilda

Ersättning utgår alltså för den aktuella rådighetsinskränkningen till samebyn både direkt via intrångsersättning och indirekt via Samefonden. Statens bedömning är därför att aktuell reglering innebär att samebyn är tillförsäkrad ersättning för inskränkningen enligt grunder som anges i lag. Grundlagen ställer inga ytterligare krav på hur ersättningen utformas. Staten menar att det sätt som avgifterna för jakt och fiske återförs till samebyarna respektive till stöd för rennäring och samisk kultur via Samefonden är ett fullt godtagbart sätt att ersätta samebyarna för det intrång i deras rätt som upplåtelsebestämmelserna innebär.

- 39 Sammanfattningsvis innebär statens slutsatser att upplåtelsereglerna inte strider mot egendomsskyddet i regeringsformen.

Europakonventionen och folkrätten

- 40 Statens bedömning är att rennärlagslagens upplåtelseregler är förenliga med Europakonventionen och Sveriges övriga folkrättsliga förpliktelser.

Frågan om intervention

- 41 Staten överlämnar åt tingsrätten att bedöma om intervention ska tillåtas i målet.

Fråga om hänskjutande till Högsta domstolen

- 42 Enligt 56 kap. 13 § rättegångsbalken får en tingsrätt, när förlikning om saken är tillåten, med parternas samtycke hänskjuta en viss fråga i målet till Högsta domstolen. Högsta domstolen får enligt 56 kap. 14 § samma balk endast ge tillstånd till en sådan prövning i den mån det gäller en sådan prejudikatfråga som avses i 54 kap. 11 § första stycket.
- 43 Även om Högsta domstolen i Skattefjällsmålet har prövat en liknande fråga och i Girjasdomen gjort vissa uttalanden med bäring på den aktuella frågeställningen så har frågan om 31–34 §§ rennärlagslagens förenlighet med diskrimineringsförbudet och egendomsskyddet när en sameby har en på urminnes hävd grundad ensamrätt till jakt och fiske inom ett visst område inte tidigare prövats av Högsta domstolen.
- 44 Frågan, som måste betraktas som en klart definierad prejudikatfråga, är helt central, inte bara för detta mål, utan för samtliga andra mål där samebyar har väckt och kan komma att väcka talan mot staten för att begära s.k. Girjasrättigheter. Den är alltså av avgörande betydelse för domstolens ställningstagande i detta mål och även av vikt för rättstillämpningen i övrigt.
- 45 Staten har denna dag fört fram motsvarande invändning i fem olika rättegångar som handläggs vid Gällivare och Lycksele tingsrätter. Med

upplåtelsen, åtgärder för fiskevård, viltvård, fiskebevakning och jaktbevakning (se 7 § rennärlagsförordningen).

hänsyn till dessa mål och det stora antalet samebyar som kan komma att vända sig till domstol med liknade yrkanden finns det också starka processekonomiska skäl till att frågan redan nu ska underställas Högsta domstolens prövning.

- 46 Staten anser sammanfattningsvis att tingsrätten, efter inhämtande av samebyns inställning, bör överväga att hänskjuta frågan till Högsta domstolen.

På Justitiekanslerns vägnar

■■■■■■■■■■ ■■■■■■■■■■ ■■■■■■■■■■

Bifogas: Fullmakt för ■■■■■■■■■■

Fullmakt i original skickas per post.